

Nh&#ng tiếng Hán-Vi&#t n&#ng n&# và t&#i t&#m &#y hoàn toàn không giúp gì đ&# c cho vi&#c “gi&# gìn s&# trong sáng c&# a tiếng Vi&#t”

"Ai ph&# trách kh&#u &#m th&#c?"

Câu &#y nghe đ&# c trong cu&#c h&#p c&# a các th&#y cô giáo &# m&#t tr&#ng đ&#y tiếng Vi&#t cho tr&# em, bàn v&# vi&#c t&# ch&#c bu&#i picnic cho th&#y cô và ph&# huynh h&#c sinh.... Xin m&#n phép có m&#t hai ý nh&# th&# này:

Th&# nh&#t, câu &#y có sáu ch&# thì h&#t b&#n ch&# là tiếng Hán-Vi&#t (“ph&# trách”, “&#m th&#c”).

Th&# hai, ba ch&# cu&#i &# trong câu (“kh&#u”, “&#m th&#c”) là nh&#ng ch&# “m&#i”, du nh&#p “t&# B&#c vô Nam” sau năm 1975. Giá đ&# h&#c sinh nghe đ&# c câu &#y b&#n gi&# tay h&#i cô giáo &# trong l&#p:

- “&#m th&#c” là gì th&# a Cô?
- “&#m” là u&#ng, “th&#c” là ăn. “&#m th&#c” là tiếng Hán-Vi&#t, có nghĩa là “ăn u&#ng”.

- Tiếng Hán-Việt là tiếng gì vậy Cô?
- Là tiếng Hán, tức là tiếng Trung Quốc, được theo âm Việt.

- Vậy sao mình không nói “ăn uống”, là tiếng của mình, mà lại nói “m th c” thế à Cô?

Cô giáo chủ cũng hơi bối rối, và cũng hơi khó trả lời, không lẽ lại nói là “Cô cũng không rõ, nhưng nhieu người đã u... nói vậy”. Em học sinh vậy nói đúng. Tại sao người Việt trong nước, và cả ngoài nước, vốn thích nói “m th c” mà không chịu nói “ăn uống”? Có phải vì nói “ăn uống” nghe phàm tục, nói “m th c” nghe thanh tao và “trí tuệ” (1) hơn chăng? Trước năm 1975, người Việt miền Nam Việt Nam không nói “Ai phải trách khâu m th c?” mà có nhieu cách nói đôn giôn hơn và dễ hiểu hơn, chẳng hạn: “Ai lo về ăn uống?”, hoặc “Chuyện ăn uống ai lo?”, hoặc “Th c ăn, th c uống ai lo?”...

Nếu có phải vay mượn tiếng Hán-Việt hoặc tiếng nước ngoài trong sinh hoạt hàng ngày, trong lúc kho tàng tiếng Việt của chúng ta không hề thiếu thứ gì thì thật khó mà thuyết phục các em tin được rằng “tiếng Việt giàu và đẹp” như chúng ta vốn tự hào (đã gọi là “giàu” thì tại sao lại phải đi vay, đi mượn?!?). Nhưng tiếng Hán-Việt nặng nề và tẻ tẩm vậy hoàn toàn không giúp gì được cho việc “giữ gìn sự trong sáng của tiếng Việt” mà ngược lại làm công tác giáo dục trong nước vốn hào hào, như là một khâu hiểu trong sự rất nhieu khâu hiểu thu c lo i “nói mà không làm”, hoặc “nói mà chẳng làm mà t n o”, hoặc... “nói vậy mà không phải vậy”.

Nhưng chữ nghĩa khoa vậy khá phức tạp. Bên dưới là một ít ví dụ, và các đồng nghiệp nói thế nào cho đúng, rõ nghĩa, dễ hiểu và “Việt ngữ” hơn (chẳng là câu mẫu, người đi được có thể cho những câu khác thế hơn):

- Thay vì nói: “Cô giáo M&# Linh đứng lớp Năm”, nên nói: “Cô giáo M&# Linh dạy lớp Năm” (không có... đứng, ngồi, nằm, qu&# chỉ c&#)
- Thay vì nói: “Giáo viên của soạn giáo án trước khi lên lớp”, nên nói: “Thầy cô của soạn bài giảng trước giờ dạy” (không có... lên, xuống, ra, vào chỉ c&#)
- Thay vì nói: “Ph&# huynh đăng ký cho con em học Việt ngữ”, nên nói: “Ph&# huynh ghi tên (hay ghi danh) cho con em học tiếng Việt”

Làm trong sáng tiếng Việt

Tác Giả: Saigon Echo s&#u t&#m

Thứ Năm, 03 Tháng 3 Năm 2011 22:46

- Thay vì nói: “Các em tiếp thu tốt những điều gì”, nên nói: “Các em hiểu chưa”.

- Thay vì nói: “Học sinh đi tham quan mua sắm gì”, nên nói: “Học sinh đi thăm mua sắm nhà máy”.
- Thay vì nói: “Bạn văn nghệ sẽ tham gia biểu diễn (2) một tiết mục”, nên nói: “Bạn văn nghệ sẽ đóng góp một màn diễn”

- Thay vì nói: “Bạn giảng học sinh sẽ đi giảng cho các lớp học của giáo viên”, nên nói: “Bạn giảng học sinh vào lớp xem thầy cô giảng dạy mà không báo trước”.
- Thay vì nói: “Lớp Văn Lòng chú ý tập trung vào khâu đánh vần”, nên nói: “Lớp Văn Lòng cần dạy các em biết đánh vần”.

- Thay vì nói: “Cô giáo phát hiện em Nga có năng khiếu về môn Văn”, nên nói: “Cô giáo nhận thấy em Nga có khiếu về môn Văn”.
- Thay vì nói: “Các em vẽ nhà tranh thật đẹp”, nên nói: “Các em vẽ nhà cửa gọn gàng bài”.

- Thay vì nói: “Tuyệt vời đã sao các em tiếp thu tốt”, nên nói: “Hãy hỏi các em hiểu bài”.
- Thay vì nói: “Công nhân nâng cao chất lượng (3) trong công tác giảng dạy”, nên nói: “Công nhân dạy sao để các em mau tiến bộ”.

- Thay vì nói: “Ai là phụ giáo?”, nên nói: “Ai là phụ tá”.

“Tiếng Việt còn, nước Việt còn” hoặc “Tiếng Việt còn, người Việt còn”, ở đâu ta cũng nghe những câu này, nhưng chắc không phải là thế “tiếng Việt” quá hoặc nước Hán nôm a Việt, nôm a Tàu nôm a ta, chúng ta “giàu” cũng chúng ta “đẹp”, chúng ta “trong” cũng chúng ta “sáng” (chúng ta... thì mờ mờ)